

Verborgen vindplaatsen

LR71 Joostenlaan: Archeologische begeleiding bij slootverbredingen, de aanleg van de VINEX-watgang en wandelpaden

Basisrapportage Archeologie 60

Verborgen vindplaatsen

LR71 Joostenlaan: Archeologische begeleiding bij slootverbredingen, de aanleg van de VINEX-watergang en wandelpaden

N.D. Kerkhoven

Met een bijdrage van:

J. van Hemert

Afdeling Erfgoed gemeente Utrecht
Zwaansteeg 11
3511 VG Utrecht
April 2013

Administratieve gegevens van het project

Projectcode en -naam:

LR71-Joostenlaan

Locatie:

Utrecht, Vleuten, Joostenlaan

OM-nummer:

40161

Landelijke hoekcoördinaten:

NW: 129054 / 457756

NO: 129321 / 457753

ZW: 129354 / 457490

ZO: 129485 / 457492

Opdrachtgever:

Stadswerken, Gemeente Utrecht

Uitvoerder:

Afdeling Erfgoed gemeente Utrecht

Zwaansteeg 11

3511VG Utrecht

Coördinator vanuit de gemeente:

E.P. Graafstal

Dagelijkse leiding archeologische begeleiding:

N.D. Kerkhoven

Uitvoering veldwerk:

13 april - 12 juni 2010

Beheer en plaats van documentatie:

Afdeling Erfgoed gemeente Utrecht

Zwaansteeg 11

3511VG Utrecht

ISBN

978-90-73448-74-2

Inhoudsopgave

Samenvatting	5	Eerdere uitgaven	27
1 Inleiding	7	Colofon	30
1.1 Archeologische context	7		
1.2 Archeologisch vooronderzoek	8		
1.3 Doelstelling van het onderzoek	8		
1.4 Archeologische verwachting	10		
1.4.1 Sporen en structuren	10		
1.4.2 vondstmateriaal	10		
2 Historische en fysisch-geografische context	11		
2.1 Cultuurlandschappelijke en historische achtergrond	11		
2.2 Bodemkundige ondergrond	11		
3 Onderzoeksvragen en methode	13		
3.1 Onderzoeksvragen	13		
3.2 Methode	13		
4 Fysisch-geografische resultaten	17		
5 Resultaten	19		
5.1 Sporen en structuren	19		
5.2 Vondstmateriaal	19		
5.2.1 Inleiding	19		
5.2.2 Aardewerk (<i>J. van Hemert</i>)	19		
5.2.3 Metaalvondsten	21		
6 Conclusie	23		
6.1 Conclusie	23		
6.2 Beantwoording onderzoeksvragen	24		
Noten	25		
Literatuur	25		

Samenvatting

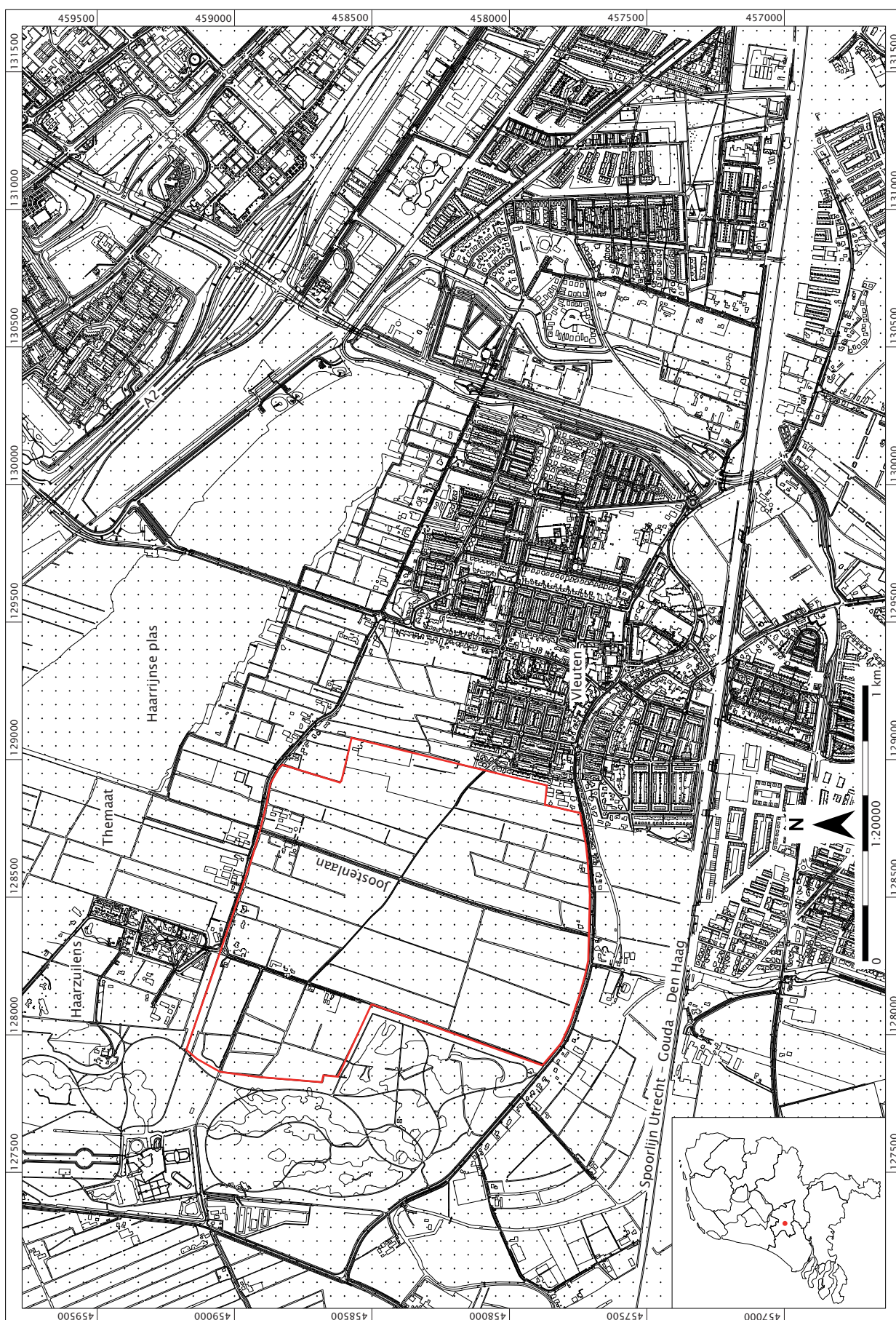
Van 4 mei tot 2 juli 2010 heeft in een buitengebied direct ten noordwesten van Vleuten een archeologische begeleiding plaatsgevonden tijdens de aanleg van de Vinex-watergang, verbredingen van reeds bestaande watergangen en de aanleg van wandelpaden (LR71).

Binnen het onderzoeksgebied waren tot dan toe twintig archeologische vindplaatsen bekend, maar gezien er in het onderzoeksgebied en in de directe omgeving vrijwel overal archeologische waarden zijn aangetoond of kunnen voorkomen, is het gebied feitelijk één grote archeologische vindplaats. Het betreft hier een aaneengesloten landschap met nederzettingen en mogelijk off-site structuren die deel uitmaken van bewoningssystemen uit de IJzertijd, Romeinse tijd, de vroege Middeleeuwen en late Middeleeuwen.

De doelstelling van de archeologische begeleiding in het plangebied was tweeledig: enerzijds het documenteren van eventueel aanwezige archeologische sporen voorafgaand aan vernietiging in zones met een relatief diepe bodemverstoring zoals bij de aanleg van nieuwe sloten; anderzijds het lokaliseren, inmeten en veiligstellen van vondstmateriaal in zones met een relatief ondiepe bodemverstoring, zoals bij de aanleg van wandelpaden.

De archeologische begeleiding heeft niet of nauwelijks geleid tot kennisvermeerdering wat betreft de reeds bekende waarden van de archeologische vindplaatsen binnen het plangebied. Ook zijn er geen indicatoren aangetroffen die kunnen duiden op nieuwe vindplaatsen. Redenen hiervoor zijn voornamelijk de ondiepe en niet of nauwelijks verstorende grondwerkzaamheden bij de aanleg van de wandelpaden en de wijze waarop de werkzaamheden ten behoeve van de slootverbredingen zijn uitgevoerd.

Een enkele metaalvondst heeft, wat betreft de datering, wel een reeds eerder veronderstelde vroegere begindatering voor het laatmiddeleeuwse bewoningslint in het uiterste zuiden van het onderzoeksgebied kunnen bevestigen.

Afb. 1.1 Het onderzoeksgebied van LR71 op landelijk en gemeentelijk niveau.

1 Inleiding

Van 4 mei tot 2 juli 2010 heeft in een buitengebied, direct ten noordwesten van Vleuten een archeologische begeleiding plaatsgevonden bij de aanleg van de Vinex-watgang, verbredingen van reeds bestaande watergangen en de aanleg van wandelpaden. Ook zijn er diverse andere werkzaamheden uitgevoerd, zoals de aanleg van een speelplaats, de aanplant van bomen, de aanleg van een speelbos, een boomgaard en een parkeerplaats. Een deel van deze werkzaamheden kon de eventueel aanwezige archeologische resten in het plangebied verstoren. De onderzoekslocatie was en is hoofdzakelijk in gebruik als akker- en grasland. Binnen het plangebied bevinden zich twintig archeologische vindplaatsen die dateren vanaf de IJzertijd tot en met de Nieuwe Tijd.

De grondwerkzaamheden zijn uitgevoerd door firma Van der Bruggen grondverzet B.V. in opdracht van Projectbureau Leidsche Rijn en zijn begeleid door archeologen van Afdeling Erfgoed van de gemeente Utrecht. Opdrachtgever vanuit Projectbureau Leidsche Rijn was Dienst Landelijk Gebied, regio West.

Het veldteam bestond afwisselend uit N. Kerkhoven en R. Hoegen, beiden werkzaam voor afdeling Erfgoed gemeente Utrecht. De technische uitwerking van de velddocumentatie en het geborgen vondstmateriaal is uitgevoerd

door N. Kerkhoven. De resultaten van archeologisch onderzoek in het gebied direct grenzend aan het plangebied deden vermoeden dat ook in het plangebied veel archeologische sporen en/of vondsten te verwachten waren. Dit bleek echter niet het geval te zijn. Door de beperkte onderzoeksmogelijkheden als ook de onverwacht summierere resultaten van de archeologische begeleiding, dit in tegenstelling tot eerder verricht archeologisch onderzoek in en direct grenzend aan het onderzoeksgebied van LR71, wordt in het bestek van onderstaand briefrapport 'slechts' beknopt verslag gedaan van de werkzaamheden en resultaten.

1.1 Archeologische context

In het plangebied liggen zeventien CMA-terreinen, waarvan er dertien bekend waren voordat RAAP vanaf 1997 met meerdere onderzoekscampagnes aanvullend onderzoek uitvoerde (RAAP onderzoeksgebied D). Hiervan hebben er drie een 'zeer hoge archeologische waarde' (vindplaatsen 12, 17 en 20), twee een 'hoge archeologische waarde' (vindplaatsen 19 en 24), twee een 'archeologische waarde' (vindplaats 15 en 21) en zes hebben

Afb. 1.2 Luchtfoto van het onderzoeksgebied van LR71.

‘archeologische betekenis’ (vindplaatsen 13, 14, 16, 18, 22 en 23). Voorafgaand aan het RAAP-onderzoek waren al drie vindplaatsen (vindplaatsen 27, 28 en 31) en één door de AWN aangetroffen vindplaats (vindplaats 29) bekend. Kortom, er waren voorafgaand aan het RAAP-onderzoek zeventien vindplaatsen bekend binnen het onderzoeksgebied van LR71. Het RAAP-onderzoek uit 2003 (rapport 847) heeft allerlei extra informatie opgeleverd voor het onderzoeksgebied van LR71. De vindplaatsen 19, 27 en 28 bleken groter te zijn, en er werden drie nieuwe vindplaatsen ontdekt (vindplaatsen 32, 38 en 39). Alle verkennende onderzoeken hebben er toe geleid dat er twintig vindplaatsen in het plangebied zijn aangetoond. Elf terreinen dateren uit de IJzertijd en/of Romeinse Tijd. Het betreft hier nagenoeg allen nederzettingsterreinen. Bij een enkel terrein kunnen ook graven worden verwacht (vindplaats 28). Van vijf terreinen kan een bewoningscontinuïteit vanaf de late IJzertijd tot in de vroege Middeleeuwen worden verwacht (vindplaatsen 15, 16, 17, 18 en 27) en van drie vindplaatsen is een datering in de late Middeleeuwen en/of de Nieuwe Tijd te veronderstellen (vindplaatsen 12, 13 en 24). Van één vindplaats is de aard onduidelijk waarbij zowel een Romeinse of laatmiddeleeuwse datering mogelijk is. Gezien dat er in het onderzoeksgebied, als ook in de directe omgeving ervan, vrijwel overal archeologische waarden zijn aangetoond of kunnen voorkomen, is het gebied feitelijk één grote archeologische vindplaats. Het betreft hier een aaneengesloten landschap met nederzettingen en mogelijk off-site structuren die deel uitmaken van bewoningssystemen uit de IJzertijd, Romeinse tijd, de vroege Middeleeuwen en late Middeleeuwen.

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In de jaren negentig is in een aantal campagnes door de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland (AWN) afdeling Utrecht e.o., stichting RAAP en met medewerking van leden van de Historische Vereniging Vleuten, De Meern Haarzuilens een grootschalige veldkartering uitgevoerd waarin destijds het onderzoeksgebied van LR71 als kerngebied is beschouwd. Hierbij zijn in het onderzoeksgebied meerdere vindplaatsen uit verschillende tijdsperiodes aan het licht gekomen.¹

In 2001-2002 heeft RAAP door middel van bureauonderzoek, oppervlaktekartering en booronderzoek het gebied tussen Vleuten en Haarzuilens van ongeveer 7,4 km noord-zuid bij circa 3 km oost-west archeologisch in kaart gebracht. Het toenmalige onderzoeksgebied is vanwege het grote oppervlak opgedeeld in meerdere deelgebieden. Het plangebied van LR71 komt overeen met Deelgebied D van dit RAAP-onderzoek.² Ook tijdens dit onderzoek zijn meerdere nieuwe vindplaatsen aan het licht gekomen die dateren in de late IJzertijd, de Romeinse tijd en de vroege en late Middeleeuwen.

Naast eerder archeologisch onderzoek binnen het plangebied van LR71 heeft ook divers archeologisch onderzoek plaatsgevonden in de directe omgeving, aangrenzend of overlappend met het plangebied.

Zo voerde Raap in 1998 archeologisch onderzoek uit ten noorden van de Thematerweg. Dit onderzoek bestond uit een bureauonderzoek, oppervlaktekartering en booronderzoek.³ Hierbij zijn geen archeologische vindplaatsen aangetroffen.

In 2008 voerde RAAP bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (boringen) uit direct ten zuiden het plangebied en ten zuiden van de Parkweg.⁴ De resultaten van dit onderzoek wezen op de aanwezigheid van een laatmiddeleeuwse nederzetting.

In 2008 voerde Raap inventariserend veldonderzoek uit direct ten noordoosten van het plangebied.⁵ Voor een deel overlappen de onderzoeksgebieden van dit RAAP-onderzoek en LR71 elkaar: namelijk het perceel waarop vindplaats 18 ligt. De resultaten van dit onderzoek duiden op de aanwezigheid van een langgerekte vroegmiddeleeuwse nederzetting.

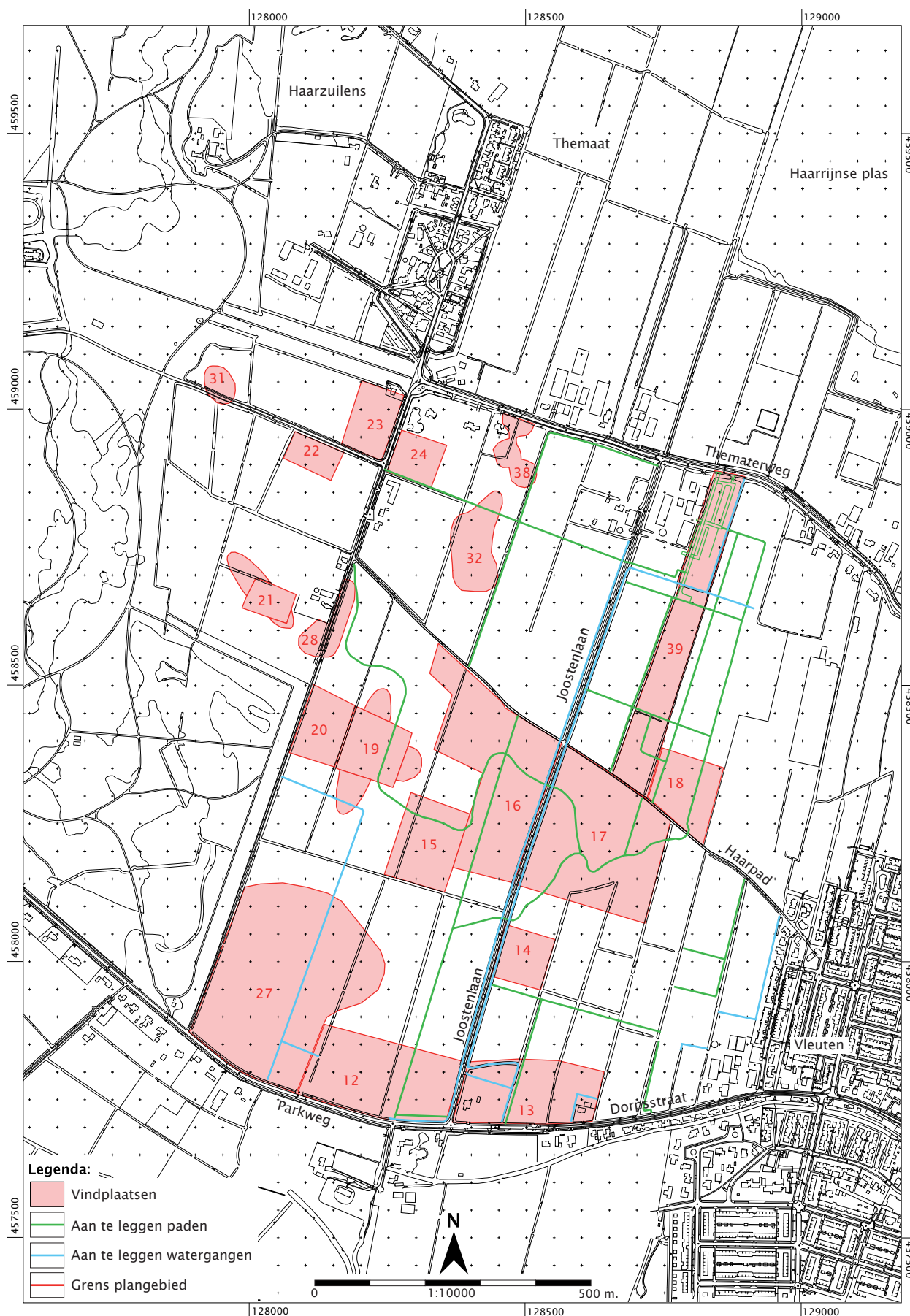
In 2004-2005 zijn door Afdeling Erfgoed van de gemeente Utrecht opgravingen verricht op ongeveer 700 meter ten noorden van het plangebied van LR71.⁶ Deze opgravingen hadden betrekking op een boerderij-erf uit de dertiende tot en met de achttiende eeuw.⁷

In 2008 heeft Afdeling Erfgoed van de gemeente Utrecht een opgraving verricht direct ten zuiden van het plangebied van LR71.⁸ Het betrof hier definitief onderzoek aan een eerder door RAAP gelokaliseerde laatmiddeleeuwse nederzetting.⁹

1.3 Doelstelling van het onderzoek

De doelstelling van de archeologische begeleiding van de werkzaamheden in het plangebied was tweeledig: enerzijds het documenteren van eventueel aanwezige archeologische sporen voorafgaand aan vernietiging in zones met een relatief diepe bodemverstoring, zoals de plaatsen waar bestaande sloten worden verbreed of nieuwe sloten worden aangelegd.

De doelstelling bestond anderzijds uit het lokaliseren, inmeten en veiligstellen van vondstmateriaal in zones met een relatief ondiepe bodemverstoring zoals voor de aanleg van wandelpaden.

Afb. 1.3 Locaties van vindplaatsen volgens RAAP.

1.4 Archeologische verwachting

1.4.1 Sporen en structuren

Bij het aanleggen van de cunetten voor de diverse wandelpaden is steeds maximaal 10 tot 20 cm van de bodem afgegraven. Gezien de dikte van de bouwvoor werd verwacht dat hierbij geen structuren en sporen in het zicht zouden komen.

Bij het verbreden van de sloten en het nieuw te graven deel van de VINEX-watergang konden, met name op de punten waar deze sloten door reeds bekende vindplaatsen heen liepen, wel sporen aan het licht komen. Aangezien er op deze vindplaatsen in het verleden nog geen (proef) sleuven zijn aangelegd, was het vooralsnog moeilijk om te voorspellen wat voor soort sporen en structuren aangetroffen zouden kunnen worden. Gedacht moest worden aan kuilen, paalkuilen, greppels, waterputten, gebouwplattegronden, afvalkuilen en dergelijke.

1.4.2 Vondstmateriaal

In het geval van de begeleiding van de aanleg van de wandelpaden konden wat betreft vondstmateriaal voornamelijk anorganische artefacten worden verwacht. Gedacht kon worden aan aardewerk, glas, natuursteen, metalen voorwerpen en bouwmaterialen. Daarnaast zouden ook organische vondsten zoals benen voorwerpen of gefragmenteerde botresten kunnen worden aangetroffen.

In het geval van de relatief diepe bodemverstorende werkzaamheden van zowel bij de aanleg van de VINEX-watergang als de diverse slootverbredingen konden naast bovengenoemde anorganische en organische artefacten ook andere organische resten zoals leren en houten voorwerpen worden verwacht. Ook moesten bij de diepere bodemverstorende werkzaamheden rekening gehouden worden met paleo-ecologische resten zoals botten, pollen, plantaardige macroresten, zaden en hout.

2 Historische en fysisch-geografische context

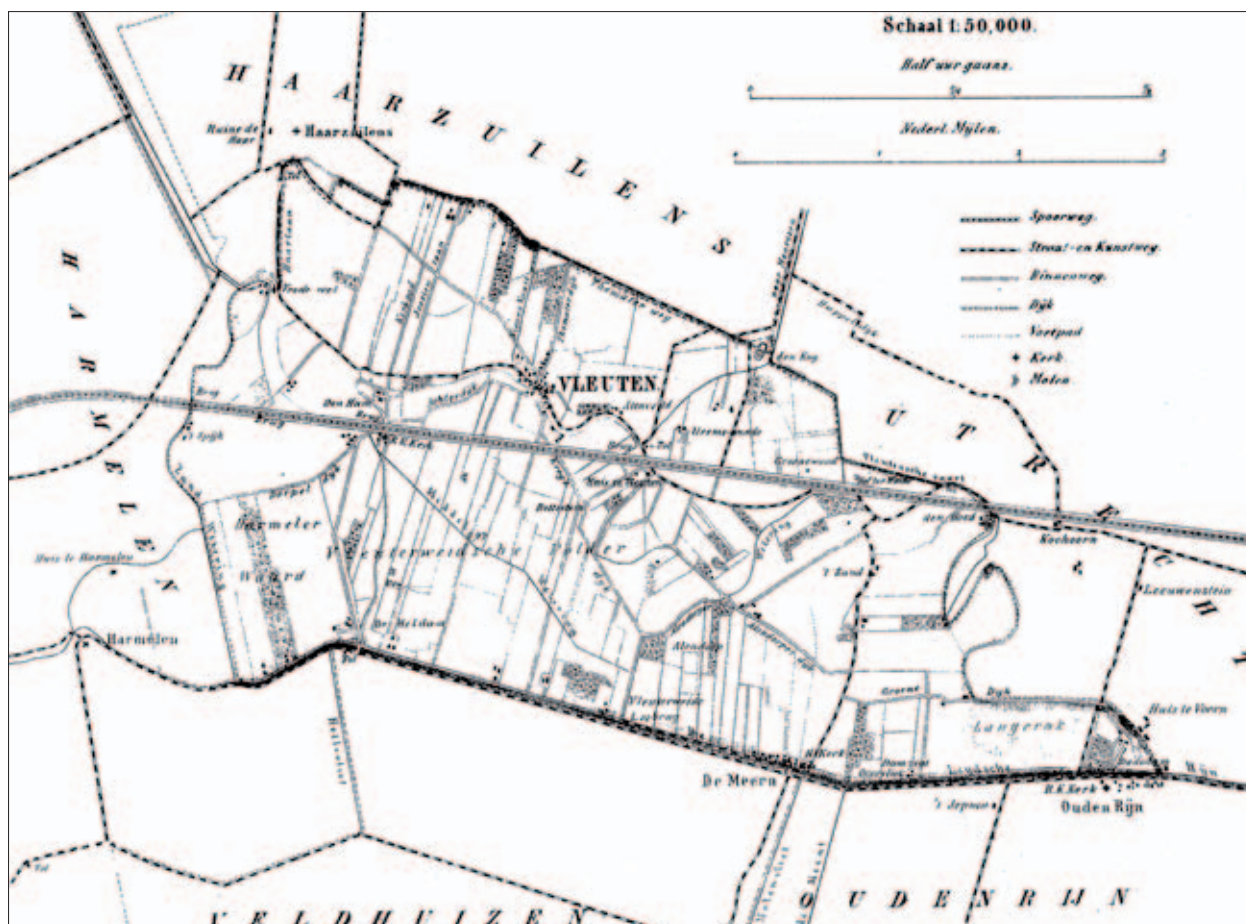
2.1 Cultuurlandschappelijke en historische ondergrond

Aan de noordzijde wordt het plangebied begrensd door de Thematerweg, een ontginningsbasis uit de volle Middeleeuwen. Over het algemeen dateren deze in dit gebied uit de periode 1050-1150.¹⁰ Vanuit een ontginningsbasis, zoals bijvoorbeeld een weg, kade of wetering werden kavels van meestal circa 110 bij 1300 m uitgezet. Als kavelscheiding werden rechte sloten gegraven, die water afvoerden naar een gemeenschappelijke watergang (wetering) langs de ontginningsbasis. In april 2010 is door Afdeling Erfgoed een klein DO uitgevoerd op twee percelen direct ten noorden van de Thematerweg.¹¹ Deze twee percelen liggen op het punt waar de Joostenlaan aan de noordzijde uitkomt op de Thematerweg. Dit onderzoek heeft bewoningssporen uit de twaalfde tot en met de vijftiende eeuw aangetoond.¹²

Aan de zuidzijde wordt het plangebied begrensd door de Dorpsstraat en de Parkweg. Direct ten noorden hiervan ligt een 11^e- tot 13^e-eeuws bewoningslint (vindplaatsen 12 en 13).¹³

2.2 Bodemkundige ondergrond

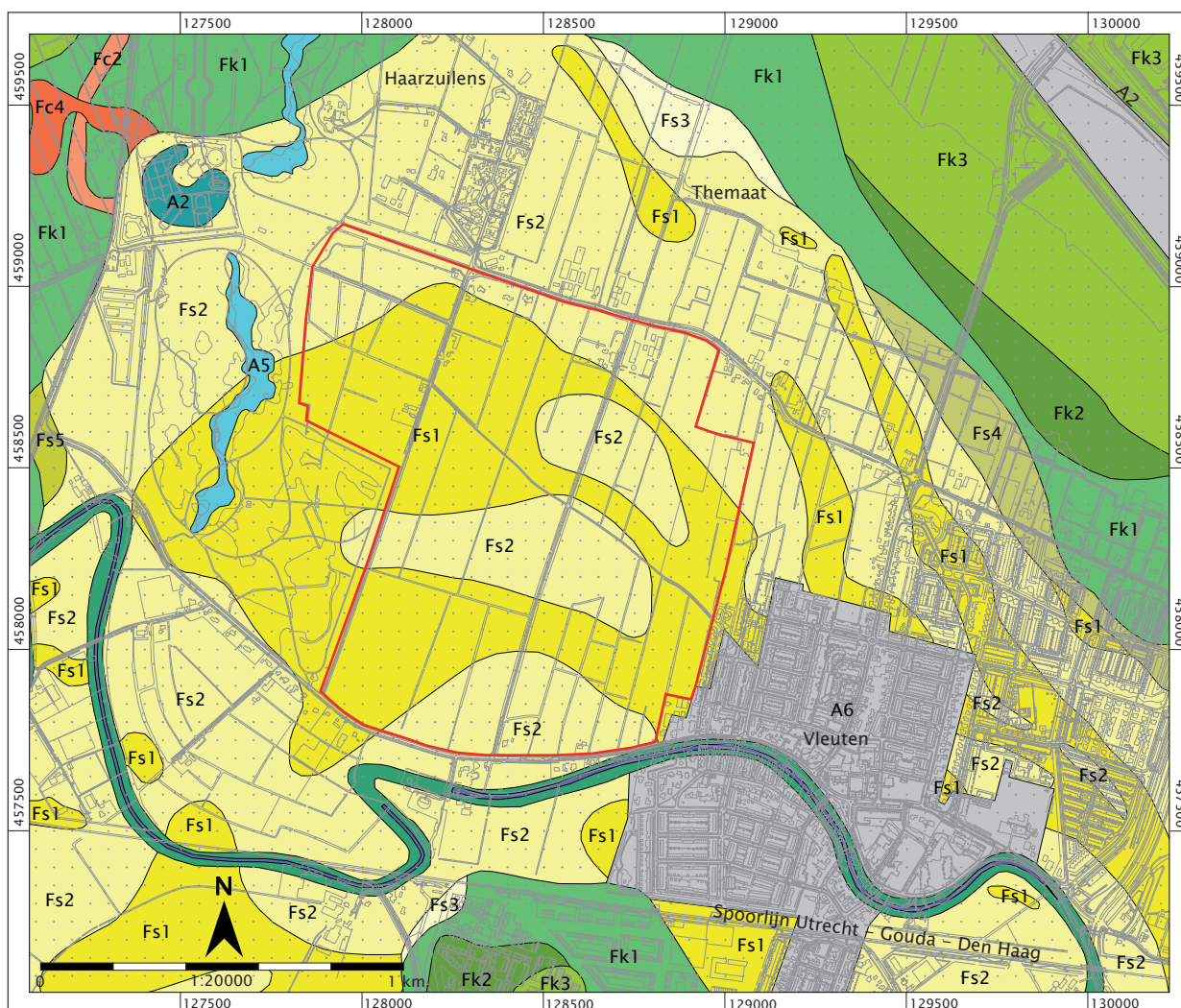
Het onderzoeksgebied ligt op de stroomrug van de Oude Rijn. Uit de vele boringen die eerder door RAAP in het onderzoeksgebied zijn gezet, blijkt dat de bodem volledig is opgebouwd uit stroomgordelafzettingen (afb. 2.2).¹⁴ Deze bestaan hoofdzakelijk uit licht kleiige en zavelige oeverafzettingen, die tussen gemiddeld 1,0 en 1,6 m onder maaiveld overgaan in zandige beddingafzettingen. Binnen de zone met stroomgordelafzettingen zijn in verschillende boringen opgevulde restgeulen aangetroffen. De vulling hiervan bestaat over het algemeen uit sterk gelaagde zandlagen en humeuze kleilagen. In de grotere

Afb. 2.1 Topografische kaart uit het jaar 1855 van het gebied rond Vleuten en Haarzuilens.

vlakken met geulafzettingen (in het noordwesten en noordoosten van het onderzoeksgebied) gaan de geulafzettingen veelal door tot ruim 2,5 m onder maaiveld. Vermoedelijk betreft het restanten van hoofdgeulen die deels door jongere geulen zijn doorsneden en opgevuld met oever- en beddingsafzettingen. Naast de grotere restgeulen zijn in andere boringen nog meer restgeulafzettingen aangetroffen binnen 2 m onder maaiveld. Gezien deze geringe diepte en het feit dat veelal geen duidelijke geulpatronen zijn te onderscheiden, betreft het vermoedelijk zogenaamde kronkelwaardgeulen.

In het zuiden van het onderzoeksgebied van LR71 ligt een zuidwest-noordoost georiënteerde restgeul. Deze dateert vermoedelijk uit de vroege Middeleeuwen. De vroegmiddeleeuwse bewoning lijkt zich langs deze geul te concentreren waarvan het niet duidelijk is of het om een hoofdgeul, een kronkelwaardgeul of eventueel een gegraven waterpartij gaat.

Afb. 2.2 Geologische ondergrond van het plangebied van LR71.

3 Onderzoeksvragen en methode

3.1 Onderzoeksvragen

Voor wat betreft de begeleiding van de te graven sloten of slootverbredingen:

1. *Zijn er archeologische sporen aanwezig in de zone's waar de te verbreden sloten een reeds bekende vindplaats doorkruizen? Zo ja, wat is de aard, datering en conservering van deze sporen?*
2. *Wat is de aard van de aangetroffen nederzettingen? Is er sprake van boerderijen? Blijkt dit uit aangetroffen plattegronden van boerderijen, bijgebouwen, hooibergen of spiekers? Of is er sprake van handelsnederzettingen of militaire vindplaatsen?*
3. *Zijn er één of meerdere restgeulen aanwezig in het onderzoeksgebied? Zo ja, hoe oud zijn deze en hebben ze gefunctioneerd tijdens het bestaan van de eventueel aanwezige nederzettingen? Kan/kunnen de geul(en) in verband gebracht worden met de geulen die zijn aangetroffen tijdens het booronderzoek van RAAP uit 2001-2002 (RAAP-rapport 847) of de andere archeologische onderzoeken in de omgeving?*
4. *Zijn er tussen de thans bekende vindplaatsen nog nieuwe vindplaatsen aanwezig, die tijdens de kartering en het booronderzoek onopgemerkt zijn gebleven? Zo ja, wat is de aard, datering en conservering van deze vindplaatsen?*

Voor wat betreft de begeleiding bij de aanleg van de wandelpaden:

5. *Zijn er binnen de grenzen van de vindplaatsen archeologische vondsten opgenomen in de bouwvoor? Zo ja, zijn hierin concentraties waarneembaar die op de aanwezigheid van b.v. huisplaatsen kunnen duiden?*
6. *Schemeren er bij een ontgraving van 10 cm reeds archeologische grondsporen door?*
7. *Kan op basis van de verspreiding van archeologische vondsten in de bouwvoor (en eventueel doorschemerende grondsporen) de aanwezigheid en de begrenzing van de nederzettingen zoals thans verondersteld, worden bevestigd of moeten deze worden aangepast?*

Algemeen:

8. *Zijn er tussen de thans bekende vindplaatsen nog nieuwe vindplaatsen aanwezig, die tijdens de kartering en het booronderzoek onopgemerkt zijn gebleven? Zo*

ja, wat is de aard, datering en conservering van deze vindplaatsen?

3.2 Veldwerkstrategie archeologische begeleiding en methode

Direct aan weerszijden van en parallel met de Joostenlaan liggen twee sloten. Deze lopen beide van de uiterste zuidzijde tot aan de uiterste noordzijde van de Joostenlaan. Beide watergangen zijn verbreed en verdiept (afb. 3.1). De sloot aan de westzijde was de smalste van de twee, namelijk zo'n 2 tot 3 m. Deze moest met ongeveer 1 meter worden verbreed tot ca. 3,30 tot 3,50 m breed. Dit zou 'nat' gebeuren, d.w.z. zonder dat de sloot eerst werd afgedamd en leeggepompt. Dit maakte het doen van archeologische waarnemingen ingewikkeld. Toch diende de graafwerkzaamheden archeologisch te worden begeleid binnen de grenzen van vindplaatsen 12 en 16. De slootverbreding van deze westelijke sloot liep van de Parkweg aan de zuidzijde tot aan de zuidzijde van het erf van boerderij Thematerweg nr. 5.

De sloot aan de oostzijde, aangeduid als 'VINEX-watergang', was de breedste van de twee, namelijk zo'n 3 tot 4,5 m. Deze sloot moest met ongeveer 1,5 meter verbreed worden tot ca. 5,10 tot 6,20 m. Deze werkzaamheden zouden eveneens 'nat' worden uitgevoerd zodat ook in dit geval de archeologische waarnemingen alhier problematisch zouden worden. Ook hier diende de slootverbreding archeologisch te worden begeleid binnen de grenzen van vindplaatsen 13, 14 en 17. De slootverbreding van de VINEX-watergang liep van de Parkweg aan de zuidzijde tot ca. 40 m ten zuiden van de zuidzijde van het erf van boerderij Thematerweg nr.5 (afb. 3.2). Op dit laatste punt buigt de watergang in een hoek van 90 graden af naar het oosten. Dit deel van de VINEX-watergang is ca. 105 m lang. De oostelijke ca. 40 m hiervan bestond reeds uit een sloot. Deze moest worden verbreed. Het vervolg van deze watergang ca. 65 m was nieuw. In dit deel lag echter geen bekende vindplaats. Omdat vindplaats 39 ongeveer 40 meter ten zuiden van het nieuw te graven deel lag en de grens van de vindplaats indertijd niet goed bepaald kon worden, diende het graven van dit deel archeologisch begeleid te worden. Het meest noordelijke deel van de VINEX-watergang bestond uit een verbreding van een reeds bestaande, noord-zuid georiënteerde sloot over een afstand van ca. 175 m. Deze sloot loopt aan de noordzijde tot aan de

Thematerweg. Deze graafwerkzaamheden op deze plaats moesten archeologisch worden begeleid, aangezien in de zone direct ten zuiden van de Thematerweg sporen uit de volle en late Middeleeuwen verwacht konden worden. Afgezien van de slootverbredingen en het nieuw te graven slootgedeelte, werden in het plangebied ook diverse wandelpaden aangelegd. Deze zijn onverhard, half-verhard of verhard. In overleg werd bepaald dat bij de aan te leggen paden buiten de CMA-terreinen maximaal 20 cm van het bestaande maaiveld afgegraven mocht worden.¹⁵ Vrijkomende grond werd ter plekke verwerkt. en bij de aan te leggen paden binnen de CMA-terreinen mocht maximaal 10 cm van het bestaande maaiveld afgegraven worden. Ook hier moest vrijkomend materiaal aan weerszijden verwerkt worden. Op het perceel van vindplaats 18, alwaar later een speeltuin aangelegd zou gaan worden, moest het hele terrein minimaal 40 cm worden opgehoogd.

Bij het ontgraven van de cunetten voor de wandelpaden binnen de grenzen van één van de twintig vindplaatsen, diende archeologische begeleiding plaats te vinden. Deze bestond uit het verzamelen van archeologisch vondstmateriaal, waarbij ook uitgebreid met de metaaldetector gezocht moest worden. Het vondstmateriaal diende ingemeten te worden. Al naar gelang het belang van de vondsten moest het verzamelen en inmeten ervan gebeuren in vakken of op individueel vondstniveau. De diverse wandelpaden doorsneden de volgende vindplaatsen: 12,

13, 15, 16, 17, 18, 19, 24, 38, 39 en mogelijk ook de vindplaatsen 28 en 32.

Afgezien van de slootverbredingen en de wandelpaden stonden er ook diverse andere werkzaamheden gepland, zoals het vervangen of verwijderen van duikers en het verwijderen van betonverharding. Voor zover deze werkzaamheden plaatsvonden binnen de grenzen van één van de twintig vindplaatsen, diende deze archeologisch te worden begeleid.

LR71 betreft een archeologische begeleiding, waarbij het grondverzet wordt uitgevoerd door derden. In het geval van de slootverbredingen en het nieuw te graven slootdeel mochten de archeologen de regie van de graafmachine overnemen indien er archeologische sporen aan het licht zouden komen. Ook in dat geval diende het onderzoek zich te beperken tot de contouren van het aan te leggen slootprofiel. Op voorhand viel niet te bepalen of er in deze gevallen één of meerdere archeologische vlakken aangelegd konden worden. Dit kon in het veld tijdens de uitvoering worden bepaald.

Bij de maximaal 10 tot 20 cm diepe ontgravingen voor de aanleg van de wandelpaden diende archeologische begeleiding plaats te vinden. De verdiepte vlakken bevonden zich waarschijnlijk nog volledig in de verstoorde bouwvoor, als gevolg waarvan geen archeologische grondsporen verwacht hoefde te worden. In deze gebieden bestond de archeologische begeleiding dan ook uit het verzamelen en inmeten van vondstmateriaal.

Afb. 3.1 Verbreding van de sloot aan de oostzijde van de Joostenlaan (VINEX-watgang).

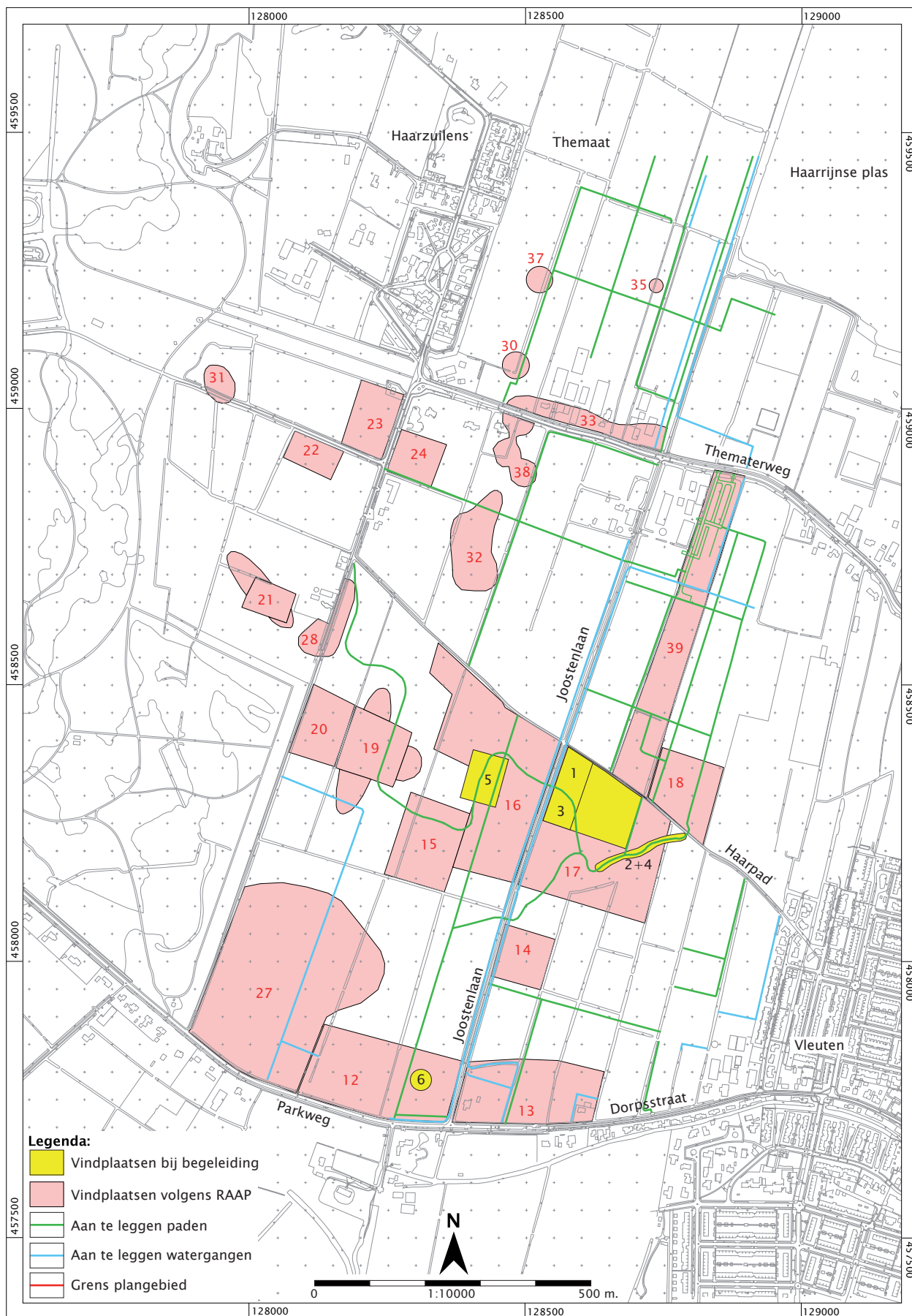
Afb. 3.2 Graafwerkzaamheden ten behoeven van de slootverbreding van de VINEX-watergang in het zuidelijke gedeelte van het plangebied, oostelijk zijde van de Joostenlaan.

4 Fysisch-geografische resultaten

De uitgevoerde werkzaamheden hebben, zoals verwacht, niet of nauwelijks geleid tot een degelijke fysisch-geografische waarneming. Alleen bij de plaatsing van een duiker in de verbrede sloot ten oosten van de Joostenlaan, heeft op slechts één locatie zich een mogelijkheid voorgedaan om de bodemopbouw waar te kunnen nemen. Deze locatie bevond zich pal en zuidoostelijk voor en deels in de kruising Joostenlaan-Hamlaan en nog binnen het gebied van vindplaats 17 (zie afb. 1.3). Het bodemprofiel leende zich echter niet goed voor een uitgebreide fysisch geografische interpretatie voor de lokale bodemopbouw binnen vindplaats 17. Het onverstoorde gedeelte van het vrijgekomen profiel liet alleen een gelaagd zandpakket zien dat bestaat uit beddingafzettingen (afb. 4.1). Het verstoorde gedeelte betreft de insteek van de tijdelijk drooggelegde bestaande sloot.

Afb. 4.1 Deels verstoorde bodemopbouw ter hoogte van de kruising Joostenlaan en het Haarpad binnen vindplaats 17. Aan de onderzijde van het profiel is nog wel duidelijk een gelaagd zandpakket met beddingafzettingen waar te nemen.

Afb. 5.1 Vindplaatsen bij de archeologische begeleiding.

5 Resultaten

5.1 Sporen en structuren

Tijdens de werkzaamheden zijn zowel bij de archeologische begeleiding van de slootverbredingen als bij de aanleg van de wandelpaden geen sporen en structuren waargenomen.

5.2 Vondstmateriaal

5.2.1 Inleiding

Tijdens de archeologische begeleiding is alleen bij de aanleg van de wandelpaden ter hoogte van vindplaats 12 (late Middeleeuwen) en de twee naast elkaar gelegen vindplaatsen 16 en 17 (late IJzertijd/Romeinse tijd) archeologisch vondstmateriaal aangetroffen dat wat betreft de datering aan deze vindplaatsen gekoppeld kan worden. Het betreft hier vondstmateriaal dat ondiep en hoog in de bouwvoor is aangetroffen en bestaat uit een kleine hoeveelheid

aardewerk en enkele metaalvondsten die in onderstaande paragrafen apart worden beschreven. De kleine hoeveelheden scherven afkomstig van de vindplaatsen 16 en 17 zijn bij elkaar beschreven omdat zij hoogstwaarschijnlijk tot een en dezelfde vindplaats behoren.

5.2.2 Aardewerk

Jelle van Hemert

Bij het onderzoek van LR 71 is een beperkte hoeveelheid aan keramisch vondstmateriaal aangetroffen. Dit vondstmateriaal kan onderverdeeld worden in bouw materiaal, handgevormd en gedraaid aardewerk en heeft samen een gewicht van 530 gr. Het bouw materiaal bestaat uit vier fragmentjes baksteen (70,9 gr), waaronder vermoedelijk een klein deel van de opstaande rand van een *tegula* (daktegels). Waarschijnlijk zijn de drie andere fragmenten eveneens afkomstig uit de Romeinse tijd.

Afb. 5.2 Locatie van het aangetroffen vondstmateriaal ten tijde van de aanleg van de wandelpaden ter hoogte van vindplaats 17. De foto is genomen vanaf vindplaats 16.

	N	%	G	%
handgevormd	27	47,37	202,64	44,10
gedraaid	30	52,63	256,83	55,90
totaal	57	100	459,47	100

Tabel 5.1 Aantallen (N) en gewicht (G) van het handgevormd en gedraaid aardewerk.

Iets minder dan de helft van het aardewerk bestaat uit handgevormd aardewerk. Onder de 27 scherven bevinden zich twee randscherven en één bodemscherf. In twee gevallen is er sprake van een wandversiering bestaande uit vingertop-/nagelindrukken. Het handgevormd aardewerk kan op basis van vorm en magering gedateerd worden in de late IJzertijd met een kleine uitloop naar de vroeg Romeinse tijd. In het geval van drie gepolijste handgevormde scherven, behorende tot minimaal één individu, kan niet uitgesloten worden dat deze ouder zijn en mogelijk nog tot de midden IJzertijd behoren. Het Romeins gedraaide aardewerk van LR71 bestaat – met uitzondering van een klein fragment van een oor – volledig uit wandscherven. Dit, samen met de geringe afmeting van de scherven, maakt een nauwkeurige determinatie onmogelijk. Wat wel opgemerkt kan worden is dat het

Afb. 5.3 Enkele fragmenten van handgevormd aardewerk uit de late IJzertijd of vroeg- Romeinse tijd.

Afb. 5.4 Enkele fragmenten van gedraaid Romeins aardewerk.

aardewerk hoofdzakelijk bestaat uit ruwwandige baksels, waarvan de kleur uiteenloopt van licht grijs tot oranje bruin. Het oorfragment betreft de aanzet van een tweeledig oor van een ruwwandige kan, vervaardigd in een licht grijs baksel. Daarnaast zijn er nog enkele gladwandige scherven aangetroffen. Het gedraaide aardewerk laat zich niet nauwkeuriger dateren dan 'Romeins', met uitzondering van een scherfje van roodbakkerend geglazuurd aardewerk dat in de Nieuwe tijd gedateerd moet worden.

5.2.3 Metaalvondsten

Tijdens de archeologische begeleiding zijn door middel van metaaldetectie 20 metaalvondsten aangetroffen. Het merendeel is verspreid over het gehele onderzoeksgebied tijdens de begeleiding bij de aanleg van de wandelpaden verzameld. De vondsten komen uit de bouwvoor, dateren uit de post middeleeuwen of zijn nog jonger en zijn daar waarschijnlijk als gevolg van bemesting met stadsafval daar terecht gekomen. Dit materiaal wordt in deze rapportage niet uitgebreid besproken en alleen in een tabelvorm gepresenteerd (tabel 5.2).

Twee vondsten kunnen zowel door de vondstlocatie als ook de datering als meer bijzonder worden aangemerkt. Hierbij kan eveneens worden verondersteld dat het om vondsten gaat die door de vondstlocatie aan een vindplaats kunnen worden gekoppeld (afb. 5.4). Het betreft hier een complete bronzen handwerknaald (vondstnummer 3, afb. 5.5) en een gedeelte van een bronzen schijf-fibula (vondstnummer 6, afb. 5.6).

De bronzen naald is samen met een groep scherven van gedraaid en handgevormd aardewerk uit de late IJzertijd en/of Romeinse tijd bij de aanleg van een gedeelte van het wandelpad in het uiterste noordwesten van vindplaats 17 aangetroffen (zie afb. 5.1) De naald betreft een eenvoudige handwerknaald en bezit aan de bovenzijde een massief en ovaal knopje met een secundair aangebracht oogje. Het stuk is, vermoedelijk door gronddruk, op meerdere plekken verbogen geraakt maar is met een nog scherpe naald geheel intact gebleven. Het type naald laat zich door de eenvoudige vorm niet nauwkeurig dateren. In Nederland zijn wel meerdere en zeer goed vergelijkbare naalden bekend uit contexten daterend in de Romeinse

Afb. 5.5 Bronzen handwerknaald (vondstnummer 3).

functiegroep	VNR	subcategorie	metaal soort	aantal	datering	periode*	context
munten/gewichten	2/4	duit (onleesbaar)	koperlegering	3	1600–1800	NT	bouwvoor
	2/4	Willem-cent	koperlegering	3	1850–1950	NT	bouwvoor
	2	muntengewichtje (onleesbaar)	koperlegering	1	1500–1700	NT	bouwvoor
kledingaccessoires	6	schijffibula	koperlegering	1	800–1000	VME B	bouwvoor
	2/4	D-vormige gesp	koperlegering	2	1800>	NT/MT	bouwvoor
nijverheid	3	handwerknaald	brons	1	0–1500	ROM–LME	bouwvoor
meubel	2	ladeknop	koperlegering	1	1850>	MT	bouwvoor
wapen	2	musketkogels	lood	2	1550–1850	NT	bouwvoor
overig	1	fluitje	lood/tin	1	1800(?)>	NT	bouwvoor
indetermineerbaar	2	divers	koperleg./lood	4	–	–	bouwvoor

Tabel 5.2 Totaaloverzicht van de metaalvondsten van LR71. ROM= Romeinse tijd, LME=late Middeleeuwen, NT=Nieuwe Tijd, MT=moderne tijd.

tijd tot en met de late Middeleeuwen. Door dit laatste als ook de vondstlocatie en de alhier verzamelde scherven uit de late IJzertijd en/of Romeinse tijd is een datering in de late IJzertijd of vroeg-Romeinse tijd waarschijnlijk. Een jongere datering tot in de late Middeleeuwen is echter niet uit te sluiten.

Het fragment van de bronzen schijffibula behoort tot het type van geëmailleerde kruisfibulae (*Kreuzemailfibeln*: Frick type 4).¹⁶ Op de voorzijde van het fragment is een gelijkarmig en kruisvormig motief met verdiepte en geschakelde velden nog goed zichtbaar. In deze veldjes of cellen bevond zich oorspronkelijk gekleurd email. Het type van geëmailleerde kruisfibula kan in de negende of tiende eeuw na Christus worden gedateerd en valt daarmee in de Karolingische-Ottoonse tijd.¹⁷ Het verspreidingsgebied van het type schijffibula beperkt zich tot het gebied van het Rijnland, Midden- en Noord-Duitsland en Nederland.¹⁸

Het fragment van de schijffibula is aangetroffen bij de aanleg van het wandelpad binnen het gebied van de laat-middeleeuwse vindplaats 12 (zie afb. 5.1). Deze archeologische vindplaats maakt onderdeel uit van een langgerekt bewoningslint met een veronderstelde datering vanaf de elfde eeuw tot en met de dertiende eeuw na Christus.¹⁹ Al lijkt de datering van de schijffibula voor wat betreft vindplaats 12 vroeg te noemen, reeds eerder werd door E. Graafstal voor het bewoningslint, waar de vindplaats onderdeel van uitmaakt, een mogelijke tiende-eeuwse startdatering geopperd.²⁰ De vondst van de Karolingisch-Ottoonse schijffibula past bij deze veronderstelling.

Afb. 5.6 Bronzen schijffibula van het type geëmailleerde kruisfibula daterend uit de Karolingisch-Ottoonse tijd.

6 Conclusie

6.1 Beantwoording onderzoeksvragen

Voor wat betreft de begeleiding van de te graven sloten of slootverbredingen:

1. *Zijn er archeologische sporen aanwezig in de zone's waar de te verbreden sloten een reeds bekende vindplaats doorkruizen? Zo ja, wat is de aard, datering en conservering van deze sporen?*
2. *Wat is de aard van de aangetroffen nederzettingen? Is er sprake van boerderijen? Blijkt dit uit aangetroffen plattegronden van boerderijen, bijgebouwen, hooibergen of spiekers? Of is er sprake van handelsnederzettingen of militaire vindplaatsen?*
3. *Zijn er één of meerdere restgeulen aanwezig in het onderzoeksgebied? Zo ja, hoe oud zijn deze en hebben ze gefunctioneerd tijdens het bestaan van de eventueel aanwezige nederzettingen? Kan/kunnen de geul(en) in verband gebracht worden met de geulen die zijn aangetroffen tijdens het booronderzoek van RAAP uit 2001-2002 (RAAP-rapport 847) of de andere archeologische onderzoeken in de omgeving?*
4. *Zijn er tussen de thans bekende vindplaatsen nog nieuwe vindplaatsen aanwezig, die tijdens de kartering en het booronderzoek onopgemerkt zijn gebleven? Zo ja, wat is de aard, datering en conservering van deze vindplaatsen?*

Er zijn tijdens de begeleiding van de verbrede sloten op de locaties van bekende vindplaatsen geen archeologische sporen waargenomen. Hierdoor kunnen geen verdere uitspraken worden gedaan omtrent aard, datering, conservering of begrenzing van vindplaatsen, locaties van restgeulen of de aanwezigheid van nieuwe archeologische vindplaatsen binnen het plangebied van LR71.

Voor wat betreft de begeleiding bij de aanleg van de wandelpaden:

5. *Zijn er binnen de grenzen van de vindplaatsen archeologische vondsten opgenomen in de bouwvoor? Zo ja, zijn hierin concentraties waarneembaar die op de aanwezigheid van bijvoorbeeld huisplaatsen kunnen duiden?*

Tijdens de begeleiding bij de aanleg van de wandelpaden is alleen ter hoogte van de bekende vindplaatsen 16,17

en 12 een zeer kleine hoeveelheid aan vondstmateriaal aangetroffen.

Voor wat betreft de vindplaatsen 16 en 17 gaat het om enkele aardewerkscherven uit de late IJzertijd en/of Romeinse tijd en is bij vindplaats 16 een enkele roodbakende aardewerkscherf uit de Nieuwe Tijd aangetroffen. Verder is ter hoogte van vindplaats 17 met behulp van metaaldetectie een complete bronzen (handwerk)naald aangetroffen die mogelijk uit de Romeinse tijd dateert. De vondst van een fragment van een bronzen Karolingisch-Ottoonse geëmailleerde kruisfibulae ter hoogte van vindplaats 12 lijkt de vroegere tiende-eeuwse aanvangsdatering van het laatmiddeleeuwse bewoningslint te bevestigen. Het aantal vondsten uit deze periode is echter gering waardoor voor het bewoningslint vooralsnog een datering van de elfde tot en met de dertiende eeuw wordt gehanteerd.

Binnen de verspreiding van het vondstmateriaal van de vindplaatsen 16 en 17 zijn geen concentraties waargenomen die bijvoorbeeld op de aanwezigheid van een huisplaats duiden.

6. *Schemeren er bij een ontgraving van 10 cm reeds archeologische grondsporen door?*

Tijdens de begeleiding van de relatief ondiep aangelegde wandelpaden zijn nergens in het plangebied doorschemerende archeologische grondsporen waargenomen.

7. *Kan op basis van de verspreiding van archeologische vondsten in de bouwvoor (en eventueel doorschemerende grondsporen) de aanwezigheid en de begrenzing van de nederzettingen zoals thans verondersteld, worden bevestigd of moeten deze worden aangepast?*

Op basis van de zeer geringe hoeveelheid aan archeologisch vondstmateriaal en niet waargenomen archeologische grondsporen kunnen hieromtrent geen uitspraken worden gedaan.

Algemeen:

8. *Zijn er tussen de thans bekende vindplaatsen nog nieuwe vindplaatsen aanwezig, die tijdens de kartering en het booronderzoek onopgemerkt zijn gebleven? Zo ja, wat is de aard, datering en conservering van deze vindplaatsen?*

Tijdens de archeologische begeleiding zijn geen nieuwe vindplaatsen aangetroffen.

6.2 Conclusie

De archeologische begeleiding bij de aanleg van wandelpaden en de slootverbredingen heeft niet of nauwelijks geleid tot kennisvermeerdering op de reeds bekende archeologische waarden van de archeologische vindplaatsen binnen het plangebied van LR71. Ook zijn er geen indicatoren aangetroffen die kunnen duiden op nieuwe archeologische vindplaatsen. Redenen hiervoor zijn voornamelijk de ondiepe en niet of nauwelijks verstorende grondwerkzaamheden bij de aanleg van de wandelpaden als ook de wijze waarop de werkzaamheden ten behoeve van de slootverbredingen zijn uitgevoerd. Laatstgenoemde werkzaamheden zijn voornamelijk 'nat' uitgevoerd zodat goede waarnemingen voor het lokaal kunnen interpreteren van de bodemopbouw, al dan niet met eventuele archeologische indicatoren, niet konden worden uitgevoerd. Ook de hoeveelheid aan verzameld archeologisch vondstmateriaal is ondanks de bekende archeologische rijkdom binnen het onderzoeksgebied minimaal te noemen. Alleen met de vondst van een fragment van een bronzen schijffibula uit de Karolingisch-Ottoonse periode, welke in de bouwvoor aan de zuidelijke begrenzing van het plangebied van LR71 is aangetroffen, kan het reeds eerdere vermoeden van een vroegere start-datering voor de hier aanwezige archeologische vindplaats enigszins positief worden ondersteund.

Noten

- 1 Zie Graafstal 1995: Archeologische kartering Vleuten-Haarzuilens, Campagnes 1994-1995: Haarpad en omgeving.
- 2 Raap-rapport 847.
- 3 Raap-rapport 357.
- 4 Raap-rapport 1747.
- 5 Raap-rapport 1696.
- 6 Opgravingen LR50/LR52.
- 7 Zie Den Hartog 2009: Basisrapportage archeologie 29.
- 8 Zie Hoegen: Basisrapportage archeologie 46, in voorbereiding.
- 9 Raap-rapport 1747.
- 10 Graafstal 1995, 17-19.
- 11 LR72; Basisrapportage Archeologie 67
- 12 Den Hartog 2013, 35.
- 13 Graafstal 1995, 17-19.
- 14 RAAP-rapport 847.
- 15 Overleg van 19 januari 2009 tussen E. Graafstal (toenmalig Team Cultuurhistorie gemeente Utrecht/bevoegd gezag), J. Heijmerink (Dienst Landelijk Gebied, regio West) en C. van Kippersluis.
- 16 Frick 1992/93, Vgl. Kat. nr. 10, 44 en 101, Type 4, tafel 2, 446.
- 17 Frick 1992/93, 263-264.
- 18 Frick 1992/93, 264.
- 19 Graafstal 1995, 17-19, 27.
- 20 Graafstal 1995, 27.

Literatuur

A.J. Tol en B.I. Smit, *Strategisch Groenproject Utrecht-West. Deelgebieden Haarzuilens en Harmelen. Gemeente Utrecht en Woerden. Een Aanvullende Archeologische Inventarisatie*, RAAP-rapport 847, Amsterdam 2003.

Den Hartog C.M.W., *Terug naar Themaat. Het archeologisch onderzoek LR50 en LR52 naar drie huisplaatsen aan de Thematerweg*, Basisrapportage archeologie 29, Utrecht 2009.

Den Hartog C.M.W., *Terug naar Themaat II, archeologisch onderzoek watergangen aan de Thematerweg te Haarzuilens, Gemeente Utrecht*. Basisrapportage archeologie 67, Utrecht 2013.

Frick, H.J. 1992/93: *Karolingisch-ottonische Scheibenfibeln des nördlichen Formenkreises*, Offa 49/50.

Graafstal, E.P., *Archeologische kartering Vleuten – Haarzuilens, Campagnes 1994-1995: Haarpad en omgeving*, Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland, afdeling Utrecht e.o. Utrecht 1995.

Hoegen, R., en B. Jansen, *Plangebied Haarzicht te Vleuten. gemeente Utrecht. Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)*, RAAP-rapport 1696, Weesp 2008.

Hoegen, R., *Plangebied Hamlaan. Middeleeuwse bewoning naast de Hamtoren te Vleuten*, Basisrapportage archeologie 46, Utrecht, in voorbereiding.

Jansen, B., en C.R.M. Schamp, *Plangebied Hamlaan. Gemeente Utrecht. Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek*, RAAP-rapport 1747, Weesp 2008.

Soonius C.M., *Haarrijnse Plas. Gemeente Vleuten-De Meern. Een karterend archeologisch booronderzoek*, RAAP-rapport 357, Amsterdam 1998.

Eerdere uitgaven

Basisrapportage archeologie 1

De Grauwert

Archeologische onderzoek naar een laatmiddeleeuwse omgracht complex

Basisrapportage archeologie 2

Eligenstraat

2000 jaar bebouwing in het zuiden van de Utrechtse binnenstad

Basisrapportage archeologie 3

Sportpark Terweide

Inheems-Romeinse bewoning uit de eerste eeuw na Christus ten noorden van de Limes

Basisrapportage archeologie 4

Twee ijzertijdvindplaatsen langs de snelweg

Archeologisch proefonderzoek

Basisrapportage archeologie 5

Middeleeuwse bewoning langs de snelweg

Archeologisch proefonderzoek langs Rijksweg A2

Basisrapportage archeologie 6

Parkwijk-Noord

Zoektocht naar Romeinse activiteiten ten noorden van het castellum op de Hoge Woerd

Basisrapportage archeologie 7

Laatmiddeleeuwse bebouwing langs de Hogeweide

Archeologisch proefonderzoek

Basisrapportage archeologie 8

Langs de Hogeweide

Archeologisch proefonderzoek van een laat- en postmiddeleeuws bewoningslint

Basisrapportage archeologie 9

In de schoot van het landschap

Vleuterweide-Wilhelminalaan. Een nederzetting uit de midden- en late IJzertijd

Basisrapportage archeologie 10

Laatmiddeleeuwse bewoning langs de Hoge Weide

Archeologisch onderzoek wegens de verlegging van de Waterleiding Rijn-Kennemerland

Basisrapportage archeologie 11

Wegens wateroverlast

LR39 De Balije II: wachttorens, rivierdynamiek en Romeinse infrastructuur in een riverbocht van de Heldammer stroom

Basisrapportage archeologie 12

De broederschap 'Maria in de Wijngaard' en 'onser liever vrouwe in die Sonne'.

Archeologisch onderzoek naar twee kloostergemeenschappen aan de Nieuwe Kamp in Utrecht

Basisrapportage archeologie 14

Wonen aan het water (deel 1)

Archeologisch onderzoek van een twaalfde-eeuwse nederzetting langs de Oude Rijn

Basisrapportage archeologie 15

Wonen aan het water (deel 2)

Archeologisch onderzoek van een twaalfde-eeuwse nederzetting langs de Oude Rijn

Basisrapportage archeologie 16

Vroege wacht

LR31 Zandweg: archeologisch onderzoek van twee eerste-eeuwse houten wachttorens in Leidsche Rijn

Basisrapportage archeologie 18

Sportpark Terweide 2

LR41-42: Archeologisch onderzoek Sportpark Terweide

Basisrapportage archeologie 19

Een goede buur?

LR46 en LR49: definitief archeologisch onderzoek naar een vicus, grafvelden, infrastructuur en inheemse nederzetting in de omgeving van het Romeinse *castellum* in De Meern, deelgebied 'De Woerd' (Gemeente Utrecht)

Basisrapportage archeologie 20

Boeren langs de Hogeweide

Een (post)middeleeuws boerderijlint op kapittelgrondgebied in Leidsche Rijn

Basisrapportage archeologie 21

Werken aan de weg

LR31 Zandweg: archeologisch onderzoek aan een verspoelde sectie van de limesweg

Basisrapportage archeologie 25

Oudennijseweg

Archeologisch onderzoek van een inheems-Romeinse nederzetting uit de eerste eeuw na Chr. en een vlasroot-complex uit de twaalfde eeuw na Chr in De Meern, gemeente Utrecht

Basisrapportage archeologie 26

Vroegmiddeleeuwse bewoning langs de A2

Een nederzetting uit de zevende en achtste eeuw in Leidsche Rijn

Basisrapportage archeologie 27

Proefsleuvenonderzoek Rheyngaerde

Aanvullend Archeologisch Onderzoek naar de Romeinse limesweg

Basisrapportage archeologie 28

Een Duits vliegtuiggraf uit de eerste uren van de Tweede Wereldoorlog

Archeologische begeleiding van de berging van een Junkers 88 in Leidsche Rijn (Utrecht)

Basisrapportage archeologie 29

Terug naar Themaat

Het archeologisch onderzoek LR50 en LR52 naar drie huisplaatsen aan de Thematerweg

Basisrapportage archeologie 30

LR55 Appellaantje

Een vroegmiddeleeuwse nederzetting aan de Wilhelminalaan in Vleuten

Basisrapportage archeologie 31

Gewei uit de geul

Onderzoek naar een bronstijdreestgeul en sporen uit de vroeg-Romeinse tijd aan de Burgemeester Middelweerdlaan in De Meern (Utrecht)

Basisrapportage archeologie 33

Op zoek naar de weg

LR60: onderzoek naar de Romeinse *limes*weg in De Meern (gem. Utrecht)

Basisrapportage archeologie 34

Pottenbakkers aan de Anthoniedijk

Inventariserend onderzoek m.b.v. proefsleuven en definitief archeologisch onderzoek voorafgaand aan het nieuwbouwproject 'Hoogstraat aan de Vecht' te Utrecht

Basisrapportage archeologie 36

Middeleeuwse bewoningssporen op het binnenterrein van de Letterenbibliotheek

Definitief onderzoek aan de Wittevrouwenstraat 7-11, gemeente Utrecht

Basisrapportage archeologie 39

Romeinen op het schoolplein

Proefsleuvenonderzoek (LR 61) op het schoolplein van de R.K. Basisschool Drie Koningen in De Meern, gemeente Utrecht

Basisrapportage archeologie 40

De limesweg in West-Nederland

Inventarisatie, analyse en synthese van archeologisch onderzoek naar de Romeinse weg tussen Vechten en Katwijk

Basisrapportage archeologie 41

Lichte Gaard 9

Archeologisch onderzoek naar het castellum en het bisschoppelijk paleis in Utrecht

Basisrapportage archeologie 43

Scherven, schepen en beschoeiingen

LR62: Archeologisch onderzoek in een fossiele rivierbedding bij het castellum van De Meern

Basisrapportage archeologie 45

Boeren en molenaars

LR 64: Archeologisch onderzoek naar een laatmiddeleeuws erf aan de Strijlandweg, gemeente Utrecht

Basisrapportage archeologie 46

Plangebied Hamlaan

Middeleeuwse bewoning naast de Hamtoren te Vleuten

Basisrapportage archeologie 47

Achter het castellum

LR66: Inventariserend archeologisch onderzoek (IVO) en een waarneming ten oosten van de Hoge Woerd, Utrecht

Basisrapportage Archeologie 50

Klokken gieten naast de kerk

Opgraving op het Pieterskerkhof in Utrecht

Basisrapportage Archeologie 52

Wacht aan het water

VLEN3-00: Archeologisch onderzoek naar sporen en vondstassemblages uit de Romeinse tijd in Vleuterweide

Basisrapportage archeologie 54

Wonen aan het Zwarte Water

Inventariserend veldonderzoek Merelstraat aan het Zwarte Water, Gemeente Utrecht

Basisrapportage Archeologie 56

Zes IVO's in de bestaande stad

Inventariserend veldonderzoek aan de Johan Wagnerkade, Weg naar Rhijnauwen, Rotsoord, Eykmanlaan, Groeneweg en de Kanonstraat in Utrecht.

Basisrapportage archeologie 59

Rondom het castellum

LR69: Archeologische begeleiding en metaaldetectie-onderzoek bij de aanleg van de track op de Hoge Woerd in De Meern

Basisrapportage archeologie 61

Het 'Huis Loenersloot'

NG20: Archeologische begeleiding aan de Nieuwegracht 20 in Utrecht

Basisrapportage Archeologie 66

Nieuw licht op de Marnixlaan

Een archeologisch onderzoek naar het karthuizerklooster Nieuwlicht

Basisrapportage Archeologie 67

Terug naar Themaat II

Archeologisch onderzoek aan de Thematerweg te Haarzuilens, Gemeente Utrecht

Basisrapportage archeologie 70

Utrecht Vredenburg

Definitief Archeologisch Onderzoek noordwesttoren en westmuur van kasteel Vredenburg

Basisrapportage archeologie 71

Utrecht-Bergstraat

Definitief Archeologisch Onderzoek
Opgravingen naar de stadsmuur

Basisrapportage archeologie 72

LR67 Rijnvliet-Zuid Sportpark en Strijkviertel

Inventariserend veldonderzoek (IVO-proefsleuven) naar bewoningssporen uit de late middeleeuwen en de Romeinse tijd

Basisrapportage archeologie 73

LR73 Rijnvliet-Noord Woningbouw

Inventariserend veldonderzoek (IVO-proefsleuven) naar de limes in het noorden van Rijnvliet, gemeente Utrecht

Basisrapportage archeologie 74

IJzertijdbewoning en de limesweg in Kanaleneiland (Utrecht)

Basisrapportage archeologie 75

Gruttersdijk 24-25

Archeologisch onderzoek in de middeleeuwse voorstad Bemurde Weerd in Utrecht

Basisrapportage archeologie 76

Riool centrum Vleuten

LR 70: Archeologische begeleiding van het vervangen van het riool in de Dorpstraat, Schoolstraat en achter het winkelcentrum aan de Hindersteinlaan in Vleuten

Basisrapportage archeologie 77

Park Transwijk Paviljoen

Een definitief archeologisch onderzoek naar de limesweg aan de Beneluxlaan

Basisrapportage archeologie 78

Admiraal Helfrichlaan

ADH01: Inventariserend proefsleuvenonderzoek naar de Romeinse limesweg in Utrecht

Basisrapportage archeologie 79

Ophogingen en tuinders buiten de poorten

Profielen van buitenstedelijke ophogingen aan de Stationsstraat te Utrecht

Basisrapportage archeologie 80

Nieuwe inzichten in een oude waterweg

Een archeologisch onderzoek naar de kademuur van de Leidschevaart

Basisrapportage archeologie 81

Utrecht Vredenburg

Vanaf de toren een duik in de slotgracht van Kasteel Vredenburg

Basisrapportage archeologie 82

Rituelen in Rijnvliet?

LR67 DO Kleiwinning: definitief archeologisch onderzoek in deelgebied Rijnvliet, gemeente Utrecht.

Basisrapportage Archeologie 88

Drift 27-31

Een archeologische begeleiding op het binnenterrein van de Letterenbibliotheek, Utrecht

Colofon

Uitgave

Afdeling Erfgoed
Gemeente Utrecht
Afdeling Erfgoed © 2013

Redactie

E.P. Graafstal

Eindredactie

R. de Kam

Vormgeving

E. van Wieren

Datum

Oktober 2013

Meer informatie

Afdeling Erfgoed
Gemeente Utrecht
Telefoon 030 286 3990
E-mail erfgoedutrecht@utrecht.nl
www.utrecht.nl/erfgoed

Meer informatie

Afdeling Erfgoed

Telefoon 030 - 286 3990

E-mail erfgoedutrecht@utrecht.nl

www.utrecht.nl